

МИЛЕНКО ТОПАЛОВИЋ

Хронологија догађаја из радничког покрета Уба и околине (1888 — 1914)

1888. година

10. јул (28. јун)

На Убу је основано „Друштво убских занатлија” за помагање у болести, изнемоглости и смрти.

(Споменица Општег радничког друштва 1881—1905 Београд, 1905, стр. 192)

1895. година

јуна

На Убу продавац листа „Социјалдемократ” био је Светозар В. Поповић, терзија.

(Социјалдемократ, Београд, бр. 8, 11. VI 1895)

1903. година

16 (3) август

На Убу је заказан збор ради организовања радника.

(Радничке новине, Београд, бр. 37, 1. VIII 1903)

септембра

На Убу у једној опанчарској радњи радници су напустили посао због лошег поступања, али их је полиција одмах похапсила.

(Радничке новине, Београд, бр. 50, 17. IX 1903; бр. 53, 1. X 1903)

4. октобар

(21. септембар)

На Убу до овог датума оформљена је организација Српске социјалдемократске странке.

(Радничке новине, Београд, бр. 53, 1. X 1903)

1904. година

августа

На Убу је формиран пододбор Савеза опанчарских радника. Имао је 23 члана. За председника је изабран Живан Станић, за секретара Милутин Милутиновић и за благајника Борђе Жүнић.

(Радничке новине, Београд, бр. 70, 28. VIII 1904)

21 (8) септембар

Пододбор Савеза опанчарских радника са Уба јавља о беспослици.

(Радничке новине, Београд, бр. 73, 8. IX 1904)

октобра

На Убу је пододбор Савеза опанчарских радника био принуђен да своје чланове опомене преко „Радничких новина“ да уредно плаћају своје чланске улоге.

(Радничке новине, Београд, бр. 80, 2. X 1904)

децембра

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника на својој скупштини изабрао је управу: за председника Стевана Јакшића, за секретара Рада Алимпића, за благајника Сретена Стојановића.

(Радничке новине, Београд, бр. 102, 18. XII 1904)

1905. година

6. фебруар

(24. јануар)

На основу прогласа Радничког Савеза и партијске управе да се у целој земљи одрже протестни зборови против предлога Закона о радњама на Убу је одлучено да радници из Обреновца одрже на Убу збор 13. фебруара (30. јануара) у 2 часа, а увече концерт, али 12. фебруара (29. јануара) кмет убски Љуба забранио је овај збор и концерт,

(Радничке новине, Београд, бр. 12. 9. II 1905)

28. (15) фебруар

На Убу је до тада продавао „Радничке новине“ Стеван Јакшић, председник пододбора опанчарских радника, па како је остао дужан то су га „Радничке новине“ јавно опоменуле.

(Радничке новине, Београд, бр. 24, 19. III 1905)

крајем

фебруара

Пододбор Савеза опанчарских радника са Уба обавештавао је о беспослици која је владала код њих.

(Радничке новине, Београд, бр. 18, 26. II 1905)

крајем

фебруара

На Убу радници су се изјаснили против предлога Закона о радњама усвајајући у целини резолуцију београдских радника против овог законског предлога.

(Радничке новине, Београд, бр. 18, 26. II 1905)

фебруара

Пододбор Савеза опанчарских радника на Убу решио је да се Сретен Стојановић, бивши благајник пододбора, који је проневерио 55,85 динара, као недостојан искључи из чланства и да се за проневеру оптужи.

(Радничке новине, Београд, бр. 18, 26. II 1905)

18 — 20

(5—7) јун

Са Уба Трећем конгресу Српске социјалдемократске странке и Главног радничког савеза стигао је поздравни телеграм.

(Радничке новине, Београд, бр. 50, 11. VI 1905)

29. (16) јун

На оглас Еснафа опанчарског из Београда у „Народном листу“ којим се тражи велики број опанчарских радника који нису у синдикату, опанчарски радници са Уба су одговорили да причекају до јануара, а да би били сигурни да ће тада доћи треба да пошаљу на 30 радника по 10 динара капаре и под условом да не узимају до тада друге раднике.

(Радничке новине, Београд, бр. 53, 22. VI 1905)

20. (7) август

Јанко Живковић, опанчар са Уба, када није успео са врбовањем радника у своме месту, покушао је у Обреновцу, али ни тамо није успео, јер је био познат као лош послодавац. Од њега су радници одлазили у затвор и без зараде па чак и после годину дана рада.

(Радничке новине, Београд, бр. 70, 20. VIII 1905)

1906. година

јула

Главна партијска управа Српске социјалдемократске странке упутила је партијским организацијама петиције за опште право гласа које треба да потписују пунолетни грађани оба пола. И Уб је добио петицију. Рок је био 28. (15) септембар 1906. године.

(Радничке новине, Београд, бр. 87, 20. VII 1906)

августа

На Убу опанчарски радници су основали синдикално поверење. У управу су изабрани: председник Стеван Јакшић, секретар Веља Алексић, благајник Живан Станић.

(Радничке новине, Београд, бр. 101, 22. VIII 1906)

августа

На Убу је као неуредан за плаћање претплате за „Радничке новине“ опоменут јавно Марко Тодоровић, јер је био дужан 28 динара.

(Радничке новине, Београд, бр. 103, 26. VIII 1906)

6. септембар

(24. август)

На Убу је послодавац опанчар Јанко В. Живковић насрнуо секиром на опанчарског радника Стевана Јакшића и убио би га да се овај није склонио.

(Радничке новине, Београд, бр. 109, 9. IX 1906)

септембра

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника јавља о беспослици.

(Радничке новине, Београд, бр. 109, 9. IX 1906)

септембра

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника изабрао је за свога председника Живана А. Станића.

(Радничке новине, Београд, бр. 111, 14. IX 1906)

1906.

На Убу је постојао и радио пододбор Савеза опанчарских радника, али је те године престао да ради.

(Радничке новине, Београд, бр. 20. 16. II 1910)

1907. година

19. (6) јануар

Пододбор Савеза опанчарских радника са Уба за протеклу годину уплатио је код свога Савеза на име чланског улога 16,80 динара.

(Радничке новине, Београд, бр. 21, 17. II 1907)

8. октобар

(25. септембар) —

11. јануар 1908

(29. децембар)

Главни раднички савез је организовао одржавање радничких приредби у Србији у корист резервног — централног штрајкачког фонда. Уб је послао од продатих 25 срећака 12 динара.

(Радничке новине, Београд, бр. 4, 8. I 1908)

1908. година

6. јул

(23. јун)

На изградњи пруге Обреновац — Ваљево погинуо је Драгомир Јовановић из Јабучја, који је иза себе, незбринуте, оставио жену и четворо деце. Предузимач није био предузео потребне мере обезбеђења на послу.

(Радничке новине, Београд, бр. 97, 16. VIII 1908; бр. 90, 31. VII 1908)

1910. година

фебруара

На Убу је, после прекида од четири године, обновљен рад пододбора Савеза опанчарских радника. За председника је изабран Милутин Милутиновић, за секретара Реља Алексић, а за благајника Борбе Жуњић.

(Радничке новине, Београд, бр. 20, 16. II 1910)

фебруара

На Убу послодавац Јанко Живковић, опанчар прети својим радницима, који су се пре недељу дана организовали, да ће их све отпустити.

(Радничке новине, Београд, бр. 22, 20. II 1910)

марта

На Убу у опанчарској радњи Радисава Златића четири радника напустила су посао због једног радника издајника који сплеткари код послодаваца.

(Радничке новине, Београд, бр. 30, 11. III 1910)

априла

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника обновио је бојкот опанчарске радње Радисава Златића и радника Милутина Јовановића. Бојкот је прекинут септембра исте године, пошто је послодавац прихватио услове, а радник се покајао.

(Радничке новине, Београд, бр. 47, 20. IV 1910; бр. 116, 28 IX 1910)

маја

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника извршио је пуну своје управе која се конституисала у следећем саставу: председник Раденко Алексић, секретар Реља Алексић и благајник Борбе Жүнић.

(Радничке новине, Београд, бр. 60, 20. V 1910)

јула

На Убу опанчарски мајстор Јанко Живковић није хтео да исплати зараду опанчарском раднику Велимиру Ранковићу. Раније је закинуо и Сретену Стојковићу зарађених 60 динара.

(Радничке новине, Београд, бр. 81, 8. VII 1910)

28. (15) септембар

Министарство унутрашњих дела, на интервенцију Главног радничког савеза због хапшења радника на Убу, наредило је свим полицијским властима у земљи:

„1. да радници не подлежу уписивању код полиције и да се због неуписа не могу гонити;

2. да су синдикалне легитимације за раднике довољне, те да се они, који их имају, не могу гонити као скитнице.”

(Радничке новине, Београд, бр. 112, 18. IX 1910)

1910.

На Убу и Мионици било је четири радника синдикално организована везана за пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника у Ваљеву.

(Радничке новине, Београд, бр. 10, 22. I 1911)

1911. година

јануара

Министарство народне привреде, због штедње, затворило је Занатску школу на Убу.

(Радничке новине, Београд, бр. 17, 4. II 1911)

маја

Пододбор Савеза металских радника са Уба на име чланског улога уплатио је Савезу металских радника 18,20 динара.

(Металски радник, Београд, бр. 9, 14. V 1912)

11 — 13. јун
(29—31. мај)

Са Уба пододбор Савеза опанчарских радника упутио је поздравни телеграм IX конгресу Српске социјалдемократске партије.

(Радничке новине, Београд, бр. 122, 9. VI 1911)

23. (10) јун

На Убу Реља Алексић прикупио је, до тада, 52 потписа на петицији против пљачкашког и реакционарног режима радикалске буржоазије.

(Радничке новине, Београд, бр. 123, 10. VI 1911; бр. 124, 11. VI 1911)

јуна

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника на тромесечној скупштини изабрао је управу; председник Сретен Стојановић, секретар Реља Алексић, благајник Андрија Маринковић.

(Радничке новине, Београд, бр. 124, 11. VI 1911)

9. јул

(26. јун)

На Убу је основана организација Српске социјалдемократске партије.

(Радничке новине, Београд, бр. 143, 4. VIII 1911)

јула

На Убу резервисти III позива на седмодневној вежби морали су за свој новац куповати покварену храну у бараци, па кад се Драгутин Михаиловић пожалио команданту за покварени хлеб овај га је казнио десет дана затвора уместо да казни баракера који је продавао покварен хлеб.

(Радничке новине, Београд, бр. 167, 1. VIII 1911)

21. (8) август

На Убу је основано повереништво Савеза кожарско-прерађивачких радника. У управу су изабрани: председник Милован Даниловић, секретар Радојица Јовановић, благајник Милован Крстић.

(Радничке новине, Београд, бр. 204, 13. IX 1911)

октобра

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника бојкотовао је опанчарску радњу удовице Савке, а ова је најмила једног штрајкбрехера који са ножем у руци прети социјалистима. Настојала је да протера опанчарског радника Милована Јовановића у нади да ће тада угушити пододбор опанчарских радника.

(Радничке новине, Београд, бр. 225, 7. X 1911)

октобра

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника бојкотовао је опанчарског радника Страхињу Јовановића због нарушавања тарифе и због лошег односа према организацији.

(Радничке новине, Београд, бр. 242, 27. X 1911)

ноембра

На Убу је основан пододбор Савеза металских радника. У управу су изабрани: председник Гавра Јовановић, лимарски радник; секретар Васа Милутиновић, ковачки радник; балгајник Петар Ребавка, браварски радник.

(Металски радник, Београд, бр. 5, 5. XI 1911)

1912. година

фебруара

На Убу се осећала потреба за оснивањем организације Српске социјалдемократске партије.

(Радничке новине, Београд, бр. 51, 1. III 1912)

фебруара

На Убу радништво је било потпуно синдикално организовано, постојала су три пододбора: опанчарских, абацијских и металских радника.

(Радничке новине, Београд, бр. 51, 1. III 1912)

јануар —

фебруар

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 3 члана.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

марта

На Убу је поново основана организација Српске социјалдемократске партије. У управу су изабрани: председник Алимпије Вукашиновић, часовничар; секретар Милорад Алексић, абацијски радник; благајник Живко Тадић, опанчарски радник.

(Радничке новине, Београд, бр. 75, 31. III 1912)

марта

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 6 чланова.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

априла

Са Уба социјалдемократи Алимпије и Јеца упутили су телеграфску честитку поводом изборних успеха Српске социјалдемократске партије на посланичким изборима 14 (1) априла.

(Радничке новине, Београд, бр. 81, 7. IV 1912)

маја

На Убу је организација Српске социјалдемократске партије у заједници са синдикалним пододборима основала читаоницу која је стављена под руководство Синдикалног већа. У управу су изабрани: председник Милорад Алексић, абацијски радник; секретар Реља Алексић, опанчарски радник; благајник Милован Даниловић, обућарски радник.

(Раднички новине, Београд, бр. 125, 31. V 1912)

април—мај

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 9 чланова.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

јуна

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 8 чланова.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

април—јун

На Убу је организација Српске социјалдемократске партије одржала 8 конференција и 4 збора. Читалаца „Радничких новина“ имала је 18.

(Радничке новине, Београд, бр. 167, 19. VI 1912)

23 (10) јул

На Убу је избио штрајк 13 абацијских радника у 13 радњи са захтевом да се призна радничка организација. После 55 дана завршен је са делимитичним успехом.

(Радничке новине, Београд, бр. 131, 6. VII 1913)

јула

На Убу абацијски радници су штрајковали. Полиција је хапсила и тукла штрајкаче, али су радници ипак победили.

(Радничке новине, Београд, бр. 161, 12. VII 1912; бр. 165, 17. VII 1912; бр. 170, 23. VII 1912)

јула

На Убу организација Српске социјалдемократске партије имала је 74 члана од тога је било 45 најамних радника, 15 ситних сопственика и 14 сељака са 3 — 10 ха земље.

(Радничке новине, Београд, бр. 167, 19. VII 1912)

јула

На Убу је организација Српске социјалдемократске партије одржала скупштину на којој је изабрала управу: председник Милорад Алексић, секретар Реља Алексић, благајник Радојица Јовановић.

(Радничке новине, Београд, бр. 167, 19. VII 1912)

јула

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 4 члана.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

јун—јул

На Убу опанчарски радници су штрајковали у свим радионицама за одбрану своје организације. Штрајк је окончан победом радника 26. (13) јула 1912. године.

(Радничке новине, Београд, бр. 153, 3. VII 1912; бр. 154, 4. VII 1912; бр. 164, 16. VII 1912)

августа

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 6 чланова.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

2. септембар

(20. август)

На Убу пододбор Савеза абацијских радника одржао је скупштину на којој је изабрана управа: председник Милош Рељић, секретар Василије Ристић, благајник Алекса Стевановић.

(Радничке новине, Београд, бр. 201, 28. VIII 1912)

септембра

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника имао је 1 члана.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

1913. година

1. мај

(18. април)

На Убу је прослављен Први мај уз обуставу рада у 6 опанчарских радњи, 3 берберске, 2 ћурчијске, 2 обућарске, 1 шлосерској и 1 абацијској радњи. У демонстрацији је учествовало 36 радника и 20 деце. Одржан је и збор на коме је говорио Алимпије Вукашиновић.

(Радничке новине, Београд, бр. 75, 1. V 1913)

1. мај

(18. април)

Са Уба 60 радника поводом прославе Првог маја упутило је телеграфски поздрав београдским друговима.

(Радничке новине, Београд, бр. 77, 3. V 1913)

маја

На Убу пододбор Савеза кожарско-прерађивачких радника обновио је свој рад, после прекида због ратног стања.

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

2. август

(20 јул)

Поводом прославе десетогодишњице оснивања Српске социјал-демократске партије партијска организација са Уба упутила је поздравни телеграм Главној партијској управи.

(Радничке новине, Београд, бр. 145, 23. VII 1913)

септембра

На Убу је пододбор Савеза опанчарских радника изабрао управу: председник Вуле Ракић, секретар Живота Близнаковић, благајник Спасоје Букановић.

(Радничке новине, Београд, бр. 200, 25. IX 1913)

август —

септембар

На Убу, одмах иза демобилазације, обновљен је рад подобора Савеза опанчарских радника.

(Радничке новине, Београд, бр. 200, 25. IX 1913)

август —

септембар

На Убу, одмах иза демобилизације, обновљен је рад подобора обућарских радника.

(Радничке новине, Београд, бр. 200, 25. IX 1913)

децембра

На Убу је организација Српске социјалдемократске партије изабрала нову управу: председник Алимпије Вукашиновић, сајција; секретар Благоје Ранковић, опанчарски радник; благајник Младен Милетић, абацијски радник.

(Радничке новине, Београд, бр. 260, 5. XII 1913)

1913.

На Убу је било синдикално организованих обућарских радника 3 од којих су 2 радили на парче уз зараду од 2—3 динара а 1 уз месечну плату од 30 до 60 динара. Радио време је било 10 — 12 часова. Сви су били чланови Српске социјалдемократске партије и преплатници „Радничких новина.”

(Савез кожарско-прерађивачких радника у Србији, Извештај за 1912 — 1913, Београд, 1914)

1914. година

1. фебруар

(19. фебруар)

На општинским изборима радикалски кандидат у Мургашу био је Стеван Бирковић „који је у рату као мајор трећег позива вршио најординарнија арања и пљачкања.”

(Радничке новине, Београд, бр. 3, 3. I 1914)

12. фебруар

(30. јануар)

Са Уба је 16 радника упутило поздравни телеграм X конгресу Српске социјалдемократске партије.

(Радничке новине, Београд, бр. 28. 1. I 1914)

фебруара

На Убу још није био формиран Суд добрих људи иако је према Закону о радњама тамо требало већ формирати.

(Радничке новине, Београд, бр. 41, 17. II 1914)

марта

У Радљеву (Уб) је основана организација Српске социјалдемократске партије. У управу су изабрани: председник Живорад Костић, секретар Владислав Јовановић, благајник Петроније Живановић, чланови управе Драгомир Андрић, Никола Павловић; контролори Светислав Јевремовић, Драгутин Андрић и Јован Пеовић.

(Радничке новине, Београд, бр. 59, 10. III 1914)

марта

Пододбор Савеза опанчарских радника са Уба обавештава да је Благоје Ранковић, опанчарски радник, познати штрајкбрехер и непријатељ радничке организације, кренуо са Уба да тражи посао.

(Радничке новине, Београд, бр. 60, 11. III 1914)

5. април

(23. март)

На Убу је организација Српске социјалдемократске партије на збору продала књига у вредности 10,25 динара.

(Радничке новине, Београд, бр. 80, 3. IV 1914)

априла

На Убу организација Српске социјалдемократске партије изабрала је управу: председник Драго Јеличић, секретар Петар Ребавка, благајник Петар Јовановић.

(Радничке новине, Београд, бр. 85, 11. IV 1914)

априла

На Убу је постојала Занатска школа, али је лоше радила због небриге њеног управника Јеремије Томића, на кога су се жалили трговачки помоћници.

(Радничке новине, Београд, бр. 101, 1. V 1914)

1. мај

(18 април)

Са Уба 25 радника и радница упутило је поздравни телеграм београдском радништву које је демонстрирало поводом прославе Првог маја.

(Радничке новине, Београд, бр. 99, 29. IV 1914)

1. мај

(18. април)

На Убу у прослави Првог маја, уз обуставу рада, било је у поворци 50 учесника, а на збору, пошто је био пазарни дан, 300 — 400 присутних. Говорили су Алимпије Вукашиновић и абацијски радник из Ваљева Војислав Гојковић.

(Радничке новине, Београд, бр. 103, 3. V 1914)

7. мај

(24. април)

На Убу је пододбор Савеза опанчарских радника поднео општини бирачки списак за избор Суда добрих људи али је општинска управа одбила да спроведе изборе за овај суд.

(Радничке новине, Београд, бр. 108, 9. V 1914)

јула

На Убу пододбор Савеза опанчарских радника јавља о беспослици.

(Радничке новине, Београд, бр. 158, 8. VII 1914)